

TEM/MAKO/KOTO
Sinkkonen Mira

LAUSUNTOYHTEENVETO

VN/25232/2022

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun valtioneuvoston asetuksen nimikkeeseen ja 1 §:n muuttamisesta.

Valtioneuvoston asetuksen kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista 1 §:ää ehdotetaan muutettavan siten, että siinä säädettäisiin kunnalle maksettavien korvausten lisäksi myös hyvinvointialueille maksettavista laskennallisista korvauksista.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetään siitä, miten kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010, jatkossa *kotoutumislaki*) 45 ja 45 a §:n nojalla maksettava laskennallinen korvaus jakautuu kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Asetusmuutoksen myötä myös hyvinvointialueet saavat laskennallisia korvauksia mainitun lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kotoutumista edistävien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä. Korvausten mahdollistaminen edesauttaa hyvinvointialueita toteuttamaan niiden lakisääteiset kotoutumista edistävät tehtävät.

Lausuntokierros järjestettiin ajalla 19.9.–31.10.2022. Lausunnot pyydettiin toimittamaan lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausuntoja pyydettiin muilta ministeriöiltä, kunnilta, hyvinvointialueilta sekä kotoutumista edistäviltä valtion viranomaisilta ja muilta toimijoilta, jotka on lueteltu lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausunnon antoi 41 tahoja. Aineistot ovat luettavissa hankeikkunassa TEM075:00/2022.

Esitysluonnoksesta lausuiivat seuraavat tahot: maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, Ahvenanmaan maakunnan hallitus Ålands landskapsregering, KEHA-keskus, Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset, Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Länsi-Uudenmaan, Pirkanmaan, Satakunnan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueet, Suomen Kuntaliitto sekä Heinolan, Helsingin, Hyvinkään, Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Karkkilan, Kuopion, Lahden, Lieksan, Lohjan, Orimattilan, Porin, Pudasjärven, Rauman, Seinäjoen, Tampereen, Turun kaupungit sekä Hollolan, Isojoen, Mustasaaren ja Tuusulan kunnat. Osa kuntien lausunnoista oli yhteislausuntoja.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, puolustusministeriöllä, oikeusministeriöllä, opetus- ja kulttuuriministeriöllä, valtioneuvoston kanslialla ja valtiovarainministeriöllä ei ollut lausuttavaa.

Laskennallisen korvauksen jakautuminen kunnan ja hyvinvointialueen välillä

Lähtökohtaisesti lausunnoissa (mm. KEHA-keskus, Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset, Kuntaliitto sekä Helsingin, Kuopion, Lohjan, Porin, Pudasjärven, Rauman, Seinäjoen ja Tampereen kaupungit, Isojoen ja Kangasniemen kunnat sekä Kanta-Hämeen ja Länsi-Uudenmaat hyvinvointialueet) pidettiin perusteltuna maksaa laskennallisia korvauksia sekä kunnille että hyvinvointialueille, kuten HE 84/2022 vp esitetään. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että asetuksessa on huomioitu Helsingin talouden eriyttämisvelvoite ja korvaukset maksetaan kahtena eränä eriyttämisvelvoitteen toteuttamiseksi.

Lausunnoissa mielipiteitä jakoi kuitenkin esitetty laskennallisen korvauksen jakautuminen kuntien ja hyvinvointialueiden välille. Osassa lausunnoissa (Satakunnan ELY-keskus, Hämeenlinnan, Jy-

väskylän, Kuopion, Lieksan, Porin, Seinäjoen, Turun kaupungit ja Isojoen kunta) tuotiin esiin kuntien suurempi rooli kotoutumisessa ja pidettiin esitettyä jakoa kannatettavana siltä osin, että kunnalla on myös suurempi osuus laskennallisesta korvauksesta.

Osassa lausuntoja katsottiin kuitenkin, että kunnan osuuden tulisi olla vielä isompi. Esimerkiksi Lieksan kaupungin mukaan 7-17-vuotiaiden osalta kunnan osuuden tulisi olla 90 % ja hyvinvointialueen 10 %. Osassa lausuntoja (Heinolan, Joensuun, Karkkilan, Lohjan, Orimattilan, Rauman ja Seinäjoen kaupungit, Hollolan, Isojoen ja Tuusulan kunnat ja Etelä-Karjalan hyvinvointialue) katsottiin, ettei hyvinvointialueiden saamien korvausten tulisi pienentää kunnan osuuksia. Karkkilan, Lahden, Lohjan ja Rauman kaupungit toivat esiin kotoutumislain kokonaisuudistuksen ja työvoimapalvelu-uudistuksen sisältämät ehdotukset kuntien uusista tehtävistä perusteena, ettei kunnan korvauksia tulisi laskea. Karkkilan mukaan mahdolliset muutokset laskennallisiin korvauksiin olisi syytä tehdä pidemmällä aikavälillä, sillä esimerkiksi tulkkauspalveluiden osalta uuden kotoutumislain esityksessä muutokset tulisivat voimaan vasta 2025. Lahden kaupunki toi esiin myös sote-uudistuksen heikentävät vaikutukset kunnan taloudelle. Helsingin kaupungin mukaan kunnalle tulee uusia tehtäviä, kuten alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat, joihin tulee varmistaa rahoitus. Isojoen kunnan mukaan kuntien kustannukset kotouttamisen edistämisen tehtävään lisääntyvät merkittävästi riippumatta siitä, että sosiaali- ja terveystalvet siirtyvät hyvinvointialueella. Turun kaupungin mukaan, jos kunnalle maksettava korvaus ei enää kata syntyviä kustannuksia, heikkenee kuntien halukkuus kiintiöpakolaisten vastaanottoon entisestään. Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän ja Nurmijärven kaupunkien ja Tuusulan kunnan mukaan esitys ei houkuttele aikuisten vastaanottoon, koska korvaus lapsista suurenee suhteessa aikuisiin entisestään. Lahden mukaan kunnille on siirtymässä tehtäviä, mutta mm. kasvavien henkilöstöresurssien tarpeeseen ei ole osoitettu erillisiä rahoitusta. Monissa kunnissa, kuten Lahden kaupungissa, kotouttamistoimenpiteiden lisäksi joudutaan myös hankkimaan väliaikainen asiakastietojärjestelmä, jota ei ole huomioitu kunnalle koituvissa lisäkustannuksissa. *Laskennallisen korvauksen maksamista kunnan lisäksi hyvinvointialueelle esitetään hallituksen esityksellä HE 84/2022 vp. Kyseinen esitys ei sisältänyt esityksiä lisärahoituksesta, kuten laskennallisen korvauksen tason korottamisesta. Nyt valmisteltavana olevalla asetuksella ei täten voida tehdä ratkaisuja, joilla olisi vaikutusta valtion rahoituksen tasoon. Sote-uudistuksen ja työvoimapalvelu-uudistuksen vaikutuksia kuntien talouteen ei kompensoida kotoutumislain mukaisilla laskennallisilla korvauksilla, vaan mainituissa uudistuksissa on arvioitu rahoituskysymykset erikseen. Kunnalle ei esitetä uusia tehtäviä HE 84/2022 vp:ssä, vaan alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatiminen on jo nykyisin kunnan tehtävä. Henkilötietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn ei myöskään esitä muutoksia. Mikäli kunnassa on käytetty sote-asiakastietojärjestelmää kotoutumisen edistämiseen liittyvissä tehtävissä, kyseisen järjestelmän käyttöoikeuksien poistuminen johtuu sote-uudistuksesta.*

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Länsi-Uudenmaan, Pirkanmaan ja Satakunnan hyvinvointialueen lausunnoissa pidettiin hyvinvointialueen osuutta laskennallisesta korvauksesta liian pienenä. Esimerkiksi Satakunnan hyvinvointialue esittää, että yli 7-vuotiaiden osalta noin 1/3-osaa olisi hyvinvointialueen kustannuksia ja loput noin 2/3-osaa kunnan kustannuksia, ja Pirkanmaan esittää 20 % lisäystä hyvinvointialueen osuuksiin. Kanta-Hämeen ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueiden mukaan hyvinvointialueen tehtäviä ja palveluiden järjestämistä ei sen sijaan ole riittäväällä tavalla huomioitu. Helsingin kaupungin mukaan lainsäädäntö velvoittaa tai antaa oikeuden esimerkiksi sosiaali- ja terveystalveihin, mutta tätä ei huomioida korvauksen ta-sossa. Myös Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen mukaan hyvinvointialueen rahoitus on liian vähäinen ja se näivettää kotoutumista edistävän sosiaalityön. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mukaan asetusehdotuksessa tulee huomioida nykyistä paremmin kunnan perusrahoitus ja sen sisältö, ja asetusta säädettäessä tulee tarkistaa kunnan perusrahoituksen ja kotoutumista edistävän rahoituksen

mahdolliset päällekkäisyydet sekä kunnan verotusoikeuden vaikutukset kunnan kotoutumista edistävien tehtävien rahoitusmahdollisuuksiin. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mukaan myös lasten kotoutumisen edistämisestä syntyy kuluja hyvinvointialueelle, pääasiassa vanhempien tukemisen muodossa, ja täten myös alle 7-vuotiaiden osalta hyvinvointialueen osuus tulisi olla suurempi. *Hyvinvointialueen sote-palveluilla on myös jatkossa tärkeä rooli kotoutumisen edistämässä ja sen vuoksi HE 84/2022 vp esitetysti hyvinvointialue voisi jatkossa hakea kotoutumislain mukaisia korvauksia sen järjestämien palvelujen kustannuksista, esimerkiksi sote-erityiskustannuksista sekä toimeentulotuesta ja tulkkauksesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi hyvinvointialueelle esitetään osuutta laskennallisesta korvauksesta, jotta hyvinvointialueen mahdollisuus osallistua esimerkiksi monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen varmistettaisiin. Laskennallisen korvauksen ei ole tarkoitus kattaa kaikkia maahanmuuttajille tarjottavia hyvinvointialueen palveluita, vaan hyvinvointialueella on myös muita valtion rahoitusmuotoja. Hyvinvointialueen rahoitus on pääosin valtion rahoitusta ja hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyy koko Suomen tasolla täysimääräinen kustannustenjaon tarkistus jälkikäteen.*

Osassa lausuntoja (sosiaali- ja terveysministeriö, Helsingin kaupunki, Satakunnan, Länsi-Uudenmaan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueet) kysyttiin, miten esitettyihin jakosuhteisiin on ministeriön valmistelussa päädytty ja pyydettiin tarkempia laskelmia siitä. Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän ja Nurmijärven kaupungit ja Tuusulan kunta kysyivät, mihin hyvinvointialueelle osoitetut rahat kohdennetaan käytännössä ja jääkö kunnalta jotain tehtäviä pois. Lisäksi Lahden kaupungin mukaan hyvinvointialueelle siirtyvät tehtävät, joihin laskennallisia korvauksia esitetään kohdistettavan, tulisi määritellä tarkemmin. *Asetusmuistiossa on täydennetty perusteluja tältä osin. Kuten lausunnoistakin käy ilmi, eri tahoilla on erilaisia käsityksiä, miten laskennallisen korvauksen tulisi jakautua kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Missään lausunnossa ei ole esitetty laskelmia, mihin lausunnonantajan esitys perustuu. Koska laskennallisen korvauksen käytöstä kunnissa on hyvin vähän tietoa, perustuu laskennallisen korvauksen jakosuhde-esitys arvioon laskennallisen korvauksen käytöstä kotoutumisen edistämiseksi kunnassa, kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumislain mukaisten tehtäväkokonaisuuksien arviointiin sekä hyvinvointialueiden pääasialliseen valtion rahoitukseen. Laskennallisen korvauksen jakautumisesta on myös keskusteltu Suomen Kuntaliiton, kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa erilaisissa tilaisuuksissa ja yhteistyöpalaverissa. Koska jakosuhde on useiden tekijöiden ja näkemysten pohjalta tehty arvio, tullaan rahoituksen kokonaisuutta arvioimaan myöhemmin. Kunnilta hyvinvointialueelle siirtyy sote-järjestämistä vastuu, mutta kotoutumisen edistämisen vastuu jää sote-uudistuksen jälkeenkin kunnan vastuulle.*

Osassa lausuntoja (sosiaali- ja terveysministeriö, Satakunnan hyvinvointialue) ehdotettiin, että laskennallisten korvausten jakautumista tarkasteltaisiin uudelleen myöhemmin. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että kustannusten jakoa tarkastellaan uudelleen sen jälkeen, kun hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa. Lisäksi Etelä-Karjalan ja Satakunnan hyvinvointialueet esittävät säädettävän kahden vuoden siirtymäajasta, jonka jälkeen tietoa laskennallisten kustannusten taustalla vaikuttavien todellisten kustannuksen jakautumisesta kuntien ja hyvinvointialueiden kesken voidaan toteutumien valossa analysoida. *Kotoutumisen edistämiseen liittyvän rahoituksen jakautumista ja tasoa arvioidaan kotoutumislain lakiuudistusten myötä. Esitetyn kaltaisesta siirtymäajasta ei ole tarpeen säätää asetuksessa.*

Laskennallisen korvauksen taso ja sisältö

Lausunnoissa (Varsinais-Suomen ELY-keskus, Kuntaliitto, Heinolan, Helsingin, Hämeenlinnan, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Lieksan, Orimattilan, Seinäjoen, Tampereen ja Turun kaupungit, Hollolan ja Kangasniemen kunnat, Etelä-Karjalan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueet) tuotiin

myös esiin, että laskennallisten kustannusten tasoa olisi tarpeen uudelleenarvioida ja korottaa. Lieksan kaupunki esittää yleisen kustannustason nousun perusteella laskennallisten korvausten summien korottamista julkisten menojen hintaindeksin mukaisesti 1.1.2023 alkaen. Myös Tampereen kaupunki katsoo, että ikäryhmäkohtaista kokonaiskustannusta tulisi tarkastella kustannusten nousun näkökulmasta ja korvausmäärät tarkistaa säännöllisesti. Turun kaupunki nosti esiin asumiskustannusten ja asuntojen remontointiin liittyvän kustannusten nousun. Kuntaliiton mukaan, jotta korvaustaso vastaisi vuosien 1993 - 2021 aikana tapahtunutta kustannusten nousua sosiaalitoimessa, tulisi laskennallisten korvausten alle 7-vuotiaiden osalta olla 11 870 euroa vuodessa ja 7 vuotta täyttäneiden osalta 3 626 euroa vuodessa. Turun kaupunki esittää, että korvaus sidotaan kustannusindeksiin asetuksessa. *Laskennallisen korvauksen maksamista kunnan lisäksi hyvinvointialueelle esitetään hallituksen esityksellä HE 84/2022 vp. Kyseinen esitys ei sisälttänyt esityksiä lisärahoituksesta. Nyt valmisteltavana olevalla asetuksella ei täten voida tehdä ratkaisuja, joilla olisi vaikutusta valtion rahoituksen tasoon.*

Hämeenlinnan kaupunki katsoo, etteivät laskennalliset korvaukset ole tarkoituksenmukainen keino korvata pakolaisten vastaanotosta aiheutuneita kustannuksia, vaan ne tulisi korvata täysimääräisesti, kunnes tiedämme mille tasolle tosiasialliset kustannukset asettuvat. *Kaikkien pakolaisten vastaanotosta aiheutuvien kustannusten korvaaminen erikseen olisi hallinnollisesti erittäin raskas ja aiheuttaisi huomattavasti lisäkustannuksia. On myös syytä huomioida, ettei laskennallinen korvaus ole ainoa kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitusmuoto. Kotoutumislaissa säädetään erilaisista korvauksista, kuten pakolaisten vastaanottoon varautumisen korvaus, erityiskustannuskorvaukset ja tulkkauskorvaukset, joilla katetaan tosiasiallisiin kustannuksiin perustuvia kustannuksia. Lisäksi sekä kunnalla että hyvinvointialueella on muita valtion rahoituksen lähteitä, joilla katetaan esimerkiksi kunnan peruspalveluiden ja hyvinvointialueen sote-palveluiden kustannuksia.*

Lausunnoissa (mm. Porin kaupunki, Kanta-Hämeen hyvinvointialue) esitetään myös, että laskennallisessa korvauksessa huomioitaisiin hallinnollinen työ, jota kotoutumisen edistämiseen liittyy. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mukaan ehdotuksen mukainen hyvinvointialueen yhtä henkilöä koskeva laskennallinen korvausosuus ei riitä erityiskorvaussopimusten tekoon, tulkkaus- ja kääntökustannusten hakemiseen, laajamittaiseen maahantuloon varautumiseen eikä yhteistyöstä syntyviin kustannuksiin, joita esim. monialaiseen alkukartoitukseen osallistuminen aiheuttaa. Myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue nostaa esiin hallinnollista työtä esimerkiksi asiakastapaamisten muodossa. *Laskennallisen korvauksen kohteena olevien henkilöiden palvelutarve vaihtelee, kysymyksessä onkin laskennallinen korvaus. Laskennallisella korvauksella voidaan kattaa erilaisia kunnassa kotoutumisen edistämiseen liittyviä kustannuksia, sillä kyseessä ei ole tiettyyn henkilöön sidottu korvaus. Myös hallinnollisten korvausten kattaminen laskennallisella korvauksella on täten mahdollista. Laskennallisen korvauksen ei kuitenkaan ole tarkoitus täysimääräisesti kattaa kaikkia kunnan henkilöstökuluja, sillä kunta saa esimerkiksi valtionosuuksia, joiden määräytymiseen vaikuttaa myös kunnassa asuvat laskennallisen korvauksen piirissä olevat henkilöt.*

Lahden kaupungin mukaan on kannatettavaa, että laskennallisia korvauksia voi käyttää muidenkin kuin pakolaistaustaisten kotoutumisen edistämiseen. Heinolan, Lahden ja Orimattilan kaupunkien sekä Hollolan kunnan mukaan korvausten tulisi olla korvamerkittynä kotoutumiseen. *Laskennallista korvausta ei ole mahdollista maksaa korvamerkittynä, vaan itsehallinnollisilla kunnilla ja hyvinvointialueilla tulee olla mahdollisuus päättää rahoituksen kohdentamisesta niiden lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.*

Heinolan ja Orimattilan kaupungit sekä Hollolan kunta kysyivät, maksetaanko HE 84/2022 vp esitetty kotoutumislain 47 a §:n mukainen vastaanottoon varautuminen todellisten kustannusten mukaan vai osana laskennallisia korvauksia. *Esitetyn 47 a §:n mukainen korvaus maksettaisiin todellisten kustannusten mukaisena. Työ- ja elinkeinoministeriö päivittää kotoutumislain korvauksia koskevan ohjeen vastaamaan lakimuutoksia.*

Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän ja Nurmijärven kaupungit ja Tuusulan kunnan mukaan rahoitus asettaa erikokoiset kunnat erilaisiin asemiin ja pakottaa kunnat jatkuvaan pakolaisten vastaanottoon, jotta rahoitus pysyy tasaisena. *Laskennallista korvausta maksetaan kiintiöpakolaisesta neljän vuoden ajalta ja muista kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä (esim. kv. suojelua saavat ja heidän perheenjäsenensä) kolmen vuoden ajalta. Erikseen haettavissa korvauksissa korvausaika vaihtelee.*

Helsingin kaupungin mukaan korvausperusteiden muutoksella on kytkös sosiaali- ja terveystalouden vuosien 2021 ja 2022 nettokustannusten tilastointiin ja sitä kautta hyvinvointialueiden rahoitukseen. Sen mukaan tilastoidut sosiaali- ja terveystalouden nettokustannukset eivät tältä osin vastaa välttämättä tässä asetuksessa esitettyä muutosta ja valtion tulisi tältä osin antaa mahdollisuus korjata tilastoituja nettokustannuksia. Helsingin kaupunki pitää valitettavana, että asetusmuutoksen valmistelu on toteutettu hyvin myöhäisessä vaiheessa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen uudistuksen valmistelua eikä muutos ole ollut tiedossa laadittaessa vuoden 2023 talousarvioita. *Kunnilta siirtyvät kustannukset ovat nettokustannuksia eli käyttökustannuksista vähennetään toimintatulot, mukaan lukien valtionavustukset. Niitä ei ole huomioitu rahoituspohjassa. Kunnan vastuulla olevat kotoutumisen edistämisen tehtävät eivät siis rahoituksen näkökulmasta saisi olla mukana kuntien valtionvarainministeriölle raportoimissa hyvinvointialueille siirtyvissä nettokustannuksissa. Laskennallisen korvauksen maksamista kunnan lisäksi hyvinvointialueelle esitetään hallituksen esityksellä HE 84/2022 vp. Kyseisen esityksen luonnos oli lausunnoilla talvella 2021-2022.*

Ahvenanmaan maakunnan mukaan maakunnassa ei ole hyvinvointialueita, joten esitys ei vaikuta maakunnan kuntiin.

Muut kotoutumislain mukaisten kustannusten korvaukset

Heinolan, Lahden, Orimattilan ja Rauman kaupunkien sekä Hollolan kunnan mukaan erityiskustannuskorvauksien jako hyvinvointialueen ja kunnan kesken on kannatettava asia. Niiden mukaan kunnille tulee taata edelleen oikeus hakea erityiskustannuskorvauksia. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen mukaan soveltamisohjeessa tulee selkeyttää erityisesti sitä, mitkä kaikki sosiaali- ja terveystalouden kustannukset korvataan erityiskustannuskorvauksin ja miten tämä korvaaminen voidaan prosessoida ja toteuttaa yhtenäisellä tavalla koko maassa. Myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen mukaan huomattavien kustannusten korvausten myöntämiskäytäntöjä tulee selkeyttää. *Työ- ja elinkeinoministeriö päivittää kotoutumislain mukaisten korvausten ohjetta vastaamaan lakimuutoksia.*

Satakunnan hyvinvointialueen mukaan maahanmuuttajille tarjottavista palveluista syntyneet muut kotoutumislainsäädännössä tarkoitetut kustannukset (kuten tulkkaus yms.) on jatkossa korvattava oikeasuhteisesti myös hyvinvointialueille. Heinolan, Orimattilan kaupunkien sekä Hollolan kunnan mukaan kokonaisuudistuksen yhteydessä esitetty tulkkauskulujen siirtäminen kokonaan laskennallisiin korvauksiin aiheuttaa merkittävän rahoituksellisen vajeen. Niiden mukaan laskennallisten korvauksien muuttaminen tulkkaus- ja tulkkauspalveluiden kustannuksiksi sisältäväksi saattaa aiheuttaa vaaran, ettei tulkkauspalveluita

enää käytetä. Myös Seinäjoen kaupunki vastusti tulkkauskustannusten jyvittämistä osaksi laskennallista korvausta. Porin kaupungin mukaan tulkkauskustannusten jyvityksessä laskennallisen korvauksen tasoa tulee tarkastella uudelleen. *Tulkkauskustannusten jyvittämistä osaksi laskennallista korvausta esitetään hallituksen esityksessä HE 208/2022 vp, joka koskee kotoutumislain kokonaisuudistusta. Sen on tarkoitus tulla voimaan 2025 ja ennen sitä tätä asetusta muutettaisiin vastaamaan lakia.*

Heinolan, Orimattilan ja Rauman kaupunkien sekä Hollolan kunnan mukaan korvausten määrääytymisperuste on moninainen ja vaikeasti kokonaisuutena ymmärrettävä: osa korvauksista esitetään maksettavan laskennallisina, jotka jaetaan kunnan ja hyvinvointialueen välillä, osa valtionosuuksina ja osa vieraskielisyyskertoimen mukaisesti. *Kotoutumislain mukaiset korvaukset maksetaan nykyisin ja vuonna 2023 laskennallisten tai todellisten kustannusten mukaisesti. Kotoutumislain kokonaisuudistuksessa (HE 208/2022 vp) rahoitusjärjestelmää esitetään yksinkertaistettavan ja sen vuoksi osa korvauksista esitetään maksettavan valtionosuuksina, joissa noudatetaan perusteena myös vieraskielisyyskerrointa ja osa kustannuksista sisällytettäisiin laskennalliseen korvaukseen.*

Heinolan, Hämeenlinnan, Orimattilan ja Rauman kaupunkien sekä Hollolan kunnan mukaan on erittäin tärkeää, että kunnille, hyvinvointialueille ja Kelalle voidaan maksaa kotoutumislain mukaisia korvauksia myös tilapäistä suojelua saavista henkilöistä. Myös KEHA-keskus, Lahden kaupunki ja Isojoen ja Kangasniemen kunnat nostivat esiin asiaa koskevan hallituksen esityksen (HE 135/2022 vp). KEHA-keskus toi esiin, että esitys kasvattaisi korvausten henkilöpiiriä huomattavasti. KEHA-keskuksen mukaan jotta KEHA-keskuksen resurssitarve voidaan pitää mahdollisimman pienenä, toiminta tehokkaana ja korvausten maksatus sujuvana, tulisi UMA-järjestelmässä olevan korvausten maksatustoiminnallisuuden kehittäminen saada toteutettua lainsäädäntömuutosten aikataulussa, jotta kotikunnan saaneista tilapäistä suojelua saavista henkilöistä kunnille ja jatkossa myös hyvinvointialueille maksettavat laskennalliset korvaukset voitaisiin maksaa pääsääntöisesti automaattisesti ilman erillistä hakemusta. *Tilapäistä suojelua saavien kotoutumista edistävien palveluiden turvaamiseksi on laadittu hallituksen esitys HE 135/2022 vp. Siinä esitetään, että kotikunnan omavastaavista tilapäistä suojelua saavista voitaisiin maksaa myös kotoutumislain mukaisia korvauksia, ml. laskennallista korvausta. Kyseisen esityksen yhteydessä on arvioitu myös KEHA-keskuksen resurssitarpeet ja järjestelmäpäivitykset.*

Muu kotoutumisen edistämiseen liittyvä

Keski-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan jatkossa hyvinvointialueilla tarjottavat kotouttavat sosiaalipalvelut ovat välttämättömiä kiintiöpakolaisille heti kuntaan saapumisesta lähtien yhteistyön käynnistyessä kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Hyvinkään, Järvenpään, Mäntsälän ja Nurmijärven kaupungit ja Tuusulan kunta toivat esiin huolen siitä, miten taataan maahanmuuttajatyön osaamisen pysyminen kunnissa, kun resursseja joudutaan leikkaamaan. Myös Porin kaupungin mukaan on mahdollista, että ensi vuoden alussa kunnan kotoutumispalveluiden organisointi on vielä kesken ja kotoutujat ohjautuvat hyvinvointialueiden sosiaalipalveluihin. *Hyvinvointialueen vastuulla on sote-palvelut ja kunnan vastuulla kunnan peruspalvelut sekä kotoutumislaisissa säädetty mm. alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja pakolaisten vastaanottoon liittyvät tehtävät.*

Tampereen kaupunki toivoo, että hyvinvointialueet järjestävät pakolaisten alkuvastaanoton palvelut keskitettyinä toimintoina hyvinvointialueilla, jotta kuntien ja hyvinvointialueen välinen yhdyspinnalla tapahtuva yhteistyö on mahdollisimman sujuvaa ja mutkatonta. Mustasaaren kunta esittää, että lain tulisi velvoittaa hyvinvointialue laatimaan suunnitelma, miten alueella ohjataan, neuvotaan ja

järjestetään kotoutumista tukevia toimintoja. *Hyvinvointialue tulee osallistumaan paikallistason kotoutumisen edistämisen suunnitteluun.*

Porin kaupungin mukaan kotoutumista edistävien viranomaisten ja kolmannen sektorin yhdyspintätyötä ja siellä luotuja hyviä ja ketteriä toimintamalleja palvelujen tuottamisessa tulisi jatkossa tukea myös rahallisesti valtion taholta. *Kunnalle maksetaan laskennallista korvausta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä. Kunta voi tehdä kotoutumisen edistämässä yhteistyötä eri toimijoiden, kuten järjestöjen kanssa. Järjestötyön rahoitus on kotoutumisen edistämistä koskevaa rahoitusta laajempi kysymys. Valtiolla, EU:lla ja kunnilla on erilaisia hankerahoitushakuja kotoutumista edistävän järjestötoiminnan tukemiseksi.*

Muut kuin kotoutumislakiin liittyvät kustannukset

Porin kaupungin sekä Etelä-Karjalan ja Satakunnan hyvinvointialueiden mukaan asetuksessa ja kotoutumislaisissa tulisi myös ottaa huomioon ns. ”paperittomien” henkilöiden tosiasiallinen olemassaolo ja heistä sekä kunnille, että hyvinvointialueille aiheutuvat tosiasialliset kustannukset. *Kotoutumislaki koskee henkilöitä, joilla on oleskelulupa, -oikeus tai -kortti.*

Heinolan, Orimattilan ja Rauman kaupunkien sekä Hollolan kunnan mukaan tulisi huomioida myös tilapäistä suojelua saavien, joilla ei ole kotikuntaa, palveluista syntyvät kustannukset. Lisäksi Lahden kaupunki toi esiin työllisyyden edistämisen kuntakokeiluja koskevan lain muuttamista koskevan hallituksen esityksen. *Tilapäistä suojelua saavien palveluiden rahoitusta on arvioitu eri hallinnonaloilla. Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu hallituksen esitystä, jonka myötä tilapäistä suojelua saavat voisivat saada työllisyyspalveluita kokeilukunnista jo ennen kotikunnan saamista.*